Energiakaupungit ry
HE 85/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi energiatehokkuuslain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta
Täydentävä lausunto eduskunnan talousvaliokunnalle | 17.11.2025

Energiakaupungit ry kiittää mahdollisuudesta lausua täydentävästi eduskunnan Talousvaliokunnalle hallituksen esityksestä energiatehokkuuslain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

Tämän lausunnon tarkoituksena on täydentää aiemmin annettua lausuntoa energiatehokkuuslaista erityisesti arvioiden varavoimaa koskevan kysymyksen käsittelyä hallituksen esityksessä ja sitä, turvaako asian käsittely säännöksen yksityiskohtaisissa perusteluissa oikeustilan riittävän selkeästi, vai onko asiasta tarpeen säätää nimenomaisesti asiaa koskevassa pykälässä sekä sitä, mitä mahdollisia etuja tai haittoja näihin sääntelyratkaisuihin liittyy.

Lisäksi lausunnossa kommentoidaan sitä, ovatko määritelmät sekapolttoaineiden (SRF) hyödyntämisen kannalta riittävän selvät ehdotuksen säännöskohtaisten ja taustalla olevan EU-tason sääntelyn perusteella.

1. Huoltovarmuuden turvaaminen tehokkaan kaukolämmön edellytyksissä, lain 27 §

Energiakaupungit ry:n näkemyksen mukaan olisi tarkoituksenmukaista, että lain pykälään 27 lisättäisiin vara- ja käynnistyspolttoaineiden käytön mahdollistava kirjaus, jonka perusteella pykälän kriteereistä olisi mahdollista poiketa huoltovarmuuden kannalta välttämättömistä syistä käytettävien käynnistys- ja varapolttoaineiden kohdalla. Kirjaus voisi olla esimerkiksi pykälän lopussa tämän kaltaisessa muodossa: **”Poikkeukseksi edellä mainituista edellytyksistä voidaan katsoa käynnistyspolttoaineiden lisäksi ainoastaan huoltovarmuuden turvaamisen kannalta välttämättömien varavoimalaitosten rakentaminen ja käyttö”.**

Tämän kaltaisella kirjauksella varmistettaisiin, että kriteerien soveltamisesta olisi mahdollista poiketa silloin, kun kyseessä on selkeästi huoltovarmuuden kannalta välttämätön polttoainekäyttö (esim. varastointi, varakäyttö, käynnistys). Kirjaus toisi nähdäksemme selkeyttä ja oikeusvarmuutta: lakitekstiin tuotu poikkeusperuste ei jättäisi asiaa viranomaisen tai oikeuslaitoksen tulkinnasta riippuvaiseksi.
Vaikka energiatehokkuusdirektiivi (EED) ei suoraan mahdollista tällaista poikkeusmahdollisuutta, ei tällaista käytännön tulkinnan kannalta välttämättömänä pidettävää kirjausta ole näkemyksemme mukaan perusteltua pitää myöskään direktiivin vastaisena. Lisäksi hallituksen esityksessä on kuitenkin tehty tämä sama tulkinta välttämättömyydestä esitöiden tasolla.

Energiakaupungit ry kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että vaikka nyt käsiteltävä energiatehokkuuslaki ei tuo kaukolämpöjärjestelmälle tehokkuuden vaatimusta, tulee tehokkuudelle käytännössä velvoittavuus muun lainsäädännön kautta, kun esimerkiksi rakennusten energiatehokkuusdirektiivi asettaa kiellon liittää uusia tai perusparannettavia rakennuksia tehottomaksi katsottuun kaukolämpöverkkoon (EPBD, 11 artiklassa määritelty päästöttömyys sekä vaatimus uusien rakennusten määritelmän mukaisesta päästöttömyydestä).

Kaukolämpöverkkoja ja näiden lämmönlähteitä uudistetaan parhaillaan merkittävästi. Moniin verkkoihin suunnitellaan uusia hukkalämmönlähteitä, jotka voivat olla datakeskuksia taikka myös muita teollisuuslaitoksia, esimerkiksi vedyn tuotantoa. Tällaisten uusien lämmönlähteiden hyödyntämisen kannalta olisi tärkeää pystyä uudistamaan kaukolämpöverkkoja huoltovarmuutta turvaten tarvittaessa myös fossiilisiin polttoaineisiin perustuvien varavoimalaitosten osalta.

Energiakaupungit ry
Eteläranta 10
00130 Helsinki

Toiminnanjohtaja
Eero Haapalehto / +358 50 570 4080
eero.haapalehto@energiakaupungit.fi

www.energiakaupungit.fi
Y-tunnus: 3229140-4

Lähtökohtaisesti kaikki primääriset lämmöntuotantoratkaisut ovat huolellisesti turvattuja. Tästä huolimatta uusien tai perusparannettavien rakennusten liittämistä kaukolämpöverkkoon ei saisi vaarantaa sellainen poikkeuksellinen tilanne, jossa primäärinen lämmöntuotanto olisi häiriintynyt esimerkiksi datakeskusyhtiön konkurssin, pakotteiden, työtaistelun taikka esimerkiksi laajamittaisen tuhotyön tai terroristisen toimien seurauksena.

Näin ollen olisi nähdäksemme perusteltua, että käynnistyspolttoaineet ja varavoimalaitokset huomioidaan energiatehokkuuslaissa myös pykälätasolla. Arviomme mukaan, vaikka direktiivissä asiaa ei olekaan huomioitu, on vaikea nähdä, että komissio voisi pitää tällaista huoltovarmuutta turvaavaa kansallista ratkaisua direktiivin vastaisena.

Käytännöntulkinta vakavien ja odottamattomien häiriöiden edellytysten toteutuessa, voisi toiminnanharjoittaja antaa energiavirastolle selvityksen asiassa, jolloin tehokkuuden määritelmää arvioitaessa voitaisiin tarkastella esimerkiksi edellisten vuosien keskiarvoa.

2. Sekapolttoaineiden hyödyntäminen tehokkaissa kaukolämpöverkoissa

Sekapolttoaineet ovat useimmiten kierrätyskelvotonta jätettä, jonka lämpökäsittelyllä tapahtuva hävittäminen on nykyteknologian ja taloudellisten rajoitteiden vallitessa välttämätöntä.

Energiakaupungit pitää hyvänä sitä, että esityksestä voi tehdä sen tulkinnan, että SRF olisi rajattu fossiilisen polttoaineen määritelmän ulkopuolelle. Alkuperäisen lausunnon huomio SRF:n epäselvästä roolista on liittynyt käytännössä tilastointimenetelmien eroihin. Toisissa tilastoissa kaikki mahdolliset sekapolttoaineet on tilastoitu samassa yhteydessä kuin SRF.

Edellä mainittujen epäselvyyksien välttämiseksi pitäisimme tärkeänä, että tilastointiviittausten ohella lainsäätäjä täsmentäisi asian esimerkiksi mietintötekstiin mahdollisimman yksiselitteisesti siten, että SRF ja muut sekapolttoaineet ovat esityksessä tarkoitetulla tavalla laajasti rajattuna fossiilisten polttoaineiden määritelmän ulkopuolelle.

Kunnioittavasti,

Eero Haapalehto, toiminnanjohtaja